

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan dopoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne prišili. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petstotnica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglašila po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna številka stane 40 vnanjsev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

O naravnem zakonu človeškega napredka.

Pokažite mi človeka, ki je resnično zadovoljen vse svoje živje dni in jaz vam pokažem največjega lenuha pod solncem, čigar čutje so mrtvi in ki je drugim le v napotje.

Tupatam pravijo, da je zadovoljnost začetek sreče. Kakšna laži! Sam »zadovoljnej« ni zadovoljen z vsem, kar se godi okrog njega. Največja resnica na svetu je, da prave zadovoljnosti ni nikjer niti je ne bo, čukler bo zadnji človek tlačil travo.

Ravno prirojena lastnost nezadovoljnosti v človeku je tista sila, na kateri temelji ves napredek človeške družbe od začetka vseli začetkov. Nagon nezadovoljnosti loči človeka od živali. Ko se je pojavil prvi človek v svoji nagoti, revščini in slabosti, ni bil nič na boljšem od živali; njegovo edino orožje so bili njegovi zobje, ki so močeli iz močnih željivosti, in pa z dolgo dlako poraščena pest. Toda v nizki lobanji človeka je bilo nekaj možganov, ki so porodili prvo megljeno misel, prvo čustvo nezadovoljnosti in prvo spoznanje, da je udarec z njegovo roko veliko bolj učinkovit, če namesto z golo pestjo udari s kosom lesa. Takrat se je človek ločil od živali.

Zadovoljnosti ni nikdar bilo, če bi bila, bi bil človeški rod še danes v kotlinah kot je bil pred tristoletno leti. Da se je človek povzpela na tako visoko stopnjo napredka, se mora zahvaliti le nagonu nezadovoljnosti, ki ga neprenehoma suje, tira in opozarja, da ni dovolj kar ima, da je malo kar ve in da je to, kar smatra za najboljšo, lahko še bolje.

Zgodovina človeštva je dolga doba bojev, ki jih poraja nezadovoljnost. Človek je vedno tesal, gradil, pilil, brskal, iskal in iskal, ali nikdar ni bil zadovoljen. Koliko izprememb je na primer naredil v orožju. Od navadne lesene gorjače in loka do jeklenega meča in topa, ki nese 70 milj. je dolga doba nezadovoljnosti. Od lesenega vretena do stroja na paro in elektriko, od lesenega kolesa do propelera na eroplanu je dolga, dolga doba mučnega dela in boja — toda dela in boja še ni konec. Človek je prebrskal ves svet, gnalo ga je na severni in južni tečaj, ali vse to mu še ni dovolj; išče in išče sredstev, da pogleda tudi na bližnje planete in vidi, kaj se godi tam. Tisočletja je imel vero v Boga in nekoč je mislil, da ve vse, kako je nastal svet in on z njim in kam pojde po smrti; ampak nezadovoljni človek je pričel razmišljati ta vprašanja in prišlo je razočaranje, da so božanstva ravno tako človeška iznajdba kakor je bil lesen kolovrat, ki je danes nadomeščen s strojem.

Ni je iznajdbe niti ideje na svetu, da bi bila perfektna, popolna. Nekaj časa že drži, toda bacil nezadovoljnosti je na delu ves čas in toliko časa, dokler se stvar ne nadomesti z boljšo, popolnejšo in potem zopet z boljšo in nato še z boljšo in tako dalje v brezkončnost.

Danes še živimo v barbarski dobi, ko ljudje tekmujejo za osebno imetje in ko narodi, države in razredi tekmujejo med seboj za prvenstvo in nadvlado. Pravkar je bila končana največja vojna v zgodovini človeštva, ki je plod te barbarske tekme. Ampak ta doba se že bliža h koncu. Pred našimi očmi vstajajo sile, ki delujejo vedoma in nevedoma, hotoma in nehotoma za organizacijo narodov in s tem za odpravo surove tekme in vojne.

Vojni bo sledila doba globokih sprememb, ki so zopet plod nezadovoljnosti. Demokracija na shodih, v časopisih in knjigah ter v lično tiskanih programih je lepa in zadovoljiva reč, ali ko enkrat postane meso in kri, vidijo ljudje, da pogrešajo še marsikaj. Nekoč so ljudje mislili, da je dobro, če en sam človek skrbi in misli zanje kakor se mu poljubi. Danes prevladuje v splošnem druga misel. Ljudje hočejo sami voliti vlado. Na dnevnem redu je vprašanje: Kdo bo imel odločilno besedo v človeški družbi ali tisti, ki producirajo vse življenske potrebščine ali oni, ki ne producirajo ničesar, pač pa le življajo sadove dela drugih.

Tako gre boj. Človeška družba bo organizirana na temelju ene same centralne uprave edinega parlamenta, ali ljudje še ne bodo zadovoljni. Kapitalistov, močnjakov, knezov in baronov, zasebnega profita in medznega ter trgovskega izkoriščanja ne bo več, ali ljudje še ne bodo zadovoljni. Vojne ne bo več, armade bodo izgubile in topovi bodo le še v muzejih poleg zlatega teleta in lesenih svetnikov, denar bo odpravljen, toda ljudje še ne bodo zadovoljni.

Boj se bo nadaljeval in tekma bo živela — ne z barbarskim krvo-litjem in tlačanjem slabijih, temveč v primeri s sedanostjo milijonkrat srečnejši ljudje bodo hoteli drug drugega prekositi v znanosti in iznajdbah, kako premagati bolezen in podaljšati človeško življenje, kako odkriti še neštete tajnosti prirode in storiti človeka še bolj in še bolj srečnega.

Pride doba, ko bo med sedanjim in tedanjim napredkom človeštva tako velika razlika kakor je med današnjo najmodernejšo palačo in pa brlogom prvega divlaka pred tristoletno leti — ali nikdar ne doživi človeštvo dneva, da bi reklo:

»Zdaj imamo vsega dovolj, vemo vse in naša sreča je popolna.«

Nezadovoljnost pa ne sme biti nikoli razdirajoče nagnenje, marveč vstvarjajoča, napredujoča sila. Tega se morajo narodi in človeštvo vedno zavestati.

Ameriški rojaki Ivanu Cankarju.

»Prosveta« glasilo ameriških slovencev poroča tako-le o smrti našega velika pisatelja Ivana Cankarja:

»Slobodna Srbija«, ki izhaja v Zenevi v Švici, poroča, da je v Ljubljani umrl Ivan Cankar, slovenski pisatelj in dramatik.

Zenij je dokončal življensko pot trpljenja, muke in bede; slovenski delavci, delavci vseh narodov, so izgubili v Cankarju svojega vrliga sobojevnika in zagovornika njih pravic. Cankar je čutil z ljudstvom, ki gara in si z mukotrpnim duševnim ali ročnim delom služi svoj vsakdanji kruh. V svojih spisih ni prizanašal licemerjem in hinavcem, ki se oblačijo v oblačila morale in dobrotornosti, njih duše so pa umazane. Z odprto besedo, ki je bila moralna in dobrotorna potuhnjenca, si je nakopal sovraštvo slovenske buržoazije in duhovščine.

Ko je v letu 1907 kandidiral kot kandidat socialistične stranke za državni zbor v volilnem okraju Litija-Zagorje in se z govori na volilnih shodih križem Kranjske udeležil volilne borbe, so ga napadali na najsurovejši način, da ga ponižajo pred volilci.

In zdaj pretakajo krokodilove solze in obkavajo njegovo prežgodno smrt, ravno tisti ljudje, ki so mu na njegovo pot sipali kamenje in trnje. O, Cankar je poznal te licemerce, v svojih spisih je razgalil njih umazano notranjost.

Cankar se je zavedal, da brez enakopravnosti ni prave svobode in da je velika laž, če se govori o enakopravnosti, dokler je uveljavljen sedanji način proizvodnje. To spoznanje ga je privedlo v jugoslovansko socialno demokracijo, v vrste tistih, ki so se že leta bojevali proti habsburški avtokraciji, za svobodno jugoslavijo in blagostanje vsega človeštva.

V jugoslovanski socialni demokraciji je delal deljansko za uresničenje idealov, po katerem hreneni milijoni trpečih ljudi, kot pisatelj je pa v svojih spisih dokazal, da je velika laž, če se hoče svet reformirati z moralnimi nauki in frazami o pravici. Gospodarski zakoni, ki vladajo človeško družbo, ne dajo počenega groša za naše moralne nazore. Ljudje so taki, kakoršne so jih ustvarile razmere, ki so zopet odsev gospodarskih zakonov.

Tako je Cankar v svojih spisih, pravi slovenski Zola, ki prikazuje ljudi z vsemi njihovimi grehi in vrli-

nam. In če bi Cankar nič drugega ne spisal kot »Pohajšanje v dolini St. Florijanski«, »Hiša Marije Pomoničnice« in »Hlapec Jernej in njegova pravica«, zaslužil, da ga primerjamo z najboljšimi pisatelji vseh narodov.

S Cankarjevo smrtjo smo zgubili nekaj, za kar nimamo besed, da bi povedali, nekaj, ki se ne da skrat-

ka nadomestiti. To občutimo vsi, ki imamo plemenitejšo nazore o nalogah človeškega življenja nego licemerski dobrotorniki in moralisti, kateri vidijo svoj življenski cilj v spolnevanju njih želji po surovem živianju.

Cankar je mrtev, njegov duh živi med nami, s svojimi deli je postal nesmrten.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Pogajanja v Celovcu razblita.

LDU. Celovec, 16. (DunKU.) Uradno: Pogajanja z jugoslovansko delegacijo o ugotovitvi demarkacijske črte na koroki fronti in o sklepu premirja so ostale brez uspeha. Jugoslovanska delegacija je odločno zahtevala, da se mora vzpostaviti črta, ki je bila pred 29. aprilom in da jugoslovanske čete zopet zasedejo mostišča pri Spodnjem Dravogradu in Velikoven ter vojaško pozicijo na severnem izhodu iz karavanskega predora, iz katerih so se, kakor je znano, vršili vpadi z dne 20. aprila proti Celovcu in Beljaku. Nemška Avstrija je najprej predlagala skleniti premirje z ozirom na sedanjo črto. V nadaljnjem poteku razprave pa je predlagala Nemška Avstrija nevtalizacijo na desnem bregu Drave ležečega koroškega ozemlja od Frabaha do štajerske meje. Tretji predlog se glasi, naj se nemško avstrijske čete iz označenega ozemlja umaknejo in da jugoslovanski zastopniki zgolj zato jamčijo, da se pri premikanju jugoslovanskih čet ne vršijo nobena nasilstva napram prebivalstvu, ki drži z Nemško Avstrijo. — Vse te predloge so jugoslovanski zastopniki označili kot nerazpravišljive. Na nadaljnji predlog zastopnikov Nemške Avstrije, da naj se glede ugotovitve provizorične demarkacijske črte do ureditve vprašanja po mirovni pogodbi obrne na razsodišče ali na ententne velesile, so izjavili jugoslovanski zastopniki, da sprejmejo ta predlog le kot sporočilo njihovi vladi, in da radi tega ne morejo odgovoriti svojega odpovedovanja. Jugoslovanski zastopniki odpotujejo dne 17. t. m. zvečer preko Maribora. Na njih prošnjo se jim je dala prilika, pred odpotovanjem obiskati v Celovcu se nahajajoče jugoslovanske ujetnike. Nadalje so se sporazumeli, da pripustita obe stranki obisk pri njih se nahajajočih volnih ujetnikov po komisiji druge stranke in da se izmenjajo ranjeni in bolni ujetniki.

Položaj na severni meji.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 17. maja ob polu. Ivanajstih dopoldne iz uradnega vira: Dne 16. maja ob sedemnajstih je oddala nemška artilerija petnaest streljav na

naše postojanke severno od Jezerskega sedla in ob petnajstih iz smeri Spodnjega Dravograda deset streljav na St. Janž. Stirje nemški aeroplani so danes ob osmih pluli nad Slovenjimi Gradcem.

Po svetu.

Za odpravo nezaposlenosti v Avstriji.

LDU. Dunaj, 17. (ČTU.) Danes je izšla izvršilna naredba državnega urada za socialno politiko, ki odredjuje nameščanje brezposelnih v obrtniških podjetjih. Po tej odredbi je dolžen vsak obrtnik, ki je imel 26. aprila 1919 zaposlenih 15 delavcev ali 15 manjšencev, zaposlovati od 20. maja t. l. dalje v svojem podjetju petino delavcev ali nameščenec več pod istimi delovnimi in meznimi pogoji kakor dosedaj. Namen te odredbe je, dovesti delavce zopet k delu in v podjetja. Razbremenitve državnega zaklada še ne bo. Podjetnik je upravičen glasom te odredbe zahtevati zase od vsakega novo nastavljenega delavca ali nameščenca, ki je užival podporo za brezposelnost, do 28. junija kot povračilo mezde del dotične podpore za brezposelnost; seveda zadeva to le državno podporo, ne pa različne občinske doklade.

Temps o avstrilskem problemu.

LDU. Berlin, 16. (DunKU.) »Lokalanzetger« javlja iz Versaillesa: »Temps« prinaša pregled o avstrilskem problemu, kjer se kaže jasni namen, prijazno postopati z Avstrijo. List izjavlja, da je samo ob sebi umevno, ako se Ogrje niso pozvali, da bi sprejeli antantne pogoje. K vprašanju, kdaj bo ogrska imela drugo vladno, pravi »Temps«, da se ta problem ne da rešiti zasedbo Budimpešte. Tri države, čehoslovanska, jugoslovanska in romunska, bi si morale deliti vladno stare habsburške hiše in vsi v Parizu sklenjeni sklepi, ki naj bi rešili spore med dediči, bi bili le tedaj kaj vredni, ako bi se razsodbe pripoznale. Zato svetuje »Temps«, naj se Budimpešta ne zasede ali pa le tako, da ne bi bila nobena alirana država uzačlena. Rešitev pravega avstrilskega problema vidi list v nalogi, da se Avstrija iznova oživi, in ob tem le treba rešiti dvojno vprašanje: teritorialno in režimno. V teritorialnem

LISTEK.

Aleks. Toman:

Časnikarstvo v Združenih državah.

(Dalej.)

Drobnejše iz vsakdanjega življenja, ki jih prinašajo ameriški listi, so velikanske važnosti v tvorbi državnega življenja. Pri poročevanju o umorih, ropih, ubijanjih, o nesramnosti pomoči v zakotnih ulicah, o stradanju in pijančevanju v človeških brlogih, ne gre za to, da se streže senzacijskemu poželjenju, ki obvladuje več ali manj vsako človeško naravo, gre marveč za to, da se truplo države ohrani v kar močje zdravem in čvrstem stanju. Policija poseže vmes v nujnih slučajih — a ona ne ozdravi, pač pa navadno razmere še poslabša. Časniki tirjajo odstranitev vzrokov, zahtevajo izboljšanje socialnih razmer. Vsled tega postopanja velikih časnikov se v ameriških milijonskih mestih nikoli ne more ugnjezditi toliko neugodnih socialnih pojavov, kakor je to v evropskih v navadi.

V dosegu takih namenov je prvič začel rabiti časnikarstvo Joseph Pulitzer, ki je leta 1883. kupil »The World« v New Yorku. Ko je list prevzel, ga je tiskal v 8000 izvodov. V teku let je list dosegel vsakdanjih izvodov čez en milijon. Pulitzer je začel pošiljati reporterja z omenjenimi nalogami. Da nekateri so fingirali zločine ali so stimulirali bolezen ali celo norost samo, da so prišli v ječe, bolnice ali biaznice, da se prepričajo o razmerah. Na ta način so se odkrili veliki javni neredi, grozne krivice in poneverjenja državnega denarja ali zapravljanja javnega premoženja. »The World« je začel prinašati slike, ki so predstavljale »senčnato« stran življenja, propalost družbe, ne samo iz nizkih temveč tudi iz višjih slojev. S tem si je pridobil res velike zasluge za vse Združene države, to se lahko brez pretiravanja trdi. Ko so drugi listi ta uspeh videli, so začeli »World« posnemati. To je imelo posledice, da so izginile stare politične zveze ali zarote v svrhu goljufanja države (political rings.) Ko je Jos. Pulitzer pred več leti umrl, je volil

pet milijonov dolarjev za ustanovitev akademije za časnikarstvo. Ta njegova volja se je izvršila. Jos. Pulitzer je, v Szegezinu od židovskih starih rojen, prišel v začetku civilne vojne (1861.) v Združene države, se udeležil vojne, potem pa delal kot reporter, ter le s pomočjo denarja, ki so mu ga drugi posodili, kupil »The World«.

Nekaj izvanrednega so načini, kako veliki ameriški žurnali delajo reklamo zase, obenem pa razširjajo lejo in povzdigujejo splošno vedo, ali narodno gospodarstvo. Par primerov. Pred nekoliko leti je »Chicago American« (ki je last Mr. Hearsta, ki poleg tega poseduje še sedem drugih časnikov v raznih ameriških mestih) oglašil, da bo v šestih mesecih poslal tri Amerikance v starosti od 14—18 let na potovanje okoli zemlje. Vsak moški prebivalec Združenih držav ameriških ima pravico tekmovali za udeležbo pri temu potovanju. Oni trije, ki bodo v svojih potovalnih načrtih, poslanih na uredništvo »Chicago American«, pokazali najbolj svojo sposobnost in praktičnost, se bodo za to potovanje

izbrali. Kdor izvrši prvi potovanje, dobi deset tisoč dolarjev in popolno izšolanje v vedi ali stroki, kateri je najbolj nagnjen. Drugi dobi šest tisoč dolarjev in izšolanje, tretji pa tri tisoč in šolsko vzgojo. Uredništvo je reklo v svojem oglasu, da le imenovali odbor izvedencev v zemljelovstvu, ki bodo vsak načrt pregledali in proučili. En mesec pred določenim odhodom, bodo imenovani potovalci, da jim ostane en cel mesec za potrebne priprave. Vse stroške potovanja, razume se, bo nosilo uredništvo, ne glede na to, kako visoki bodo, samo da služijo v najhitrejši izvršitve dane naloge. Ako hoče kdo, na primer, poseben parobrod ali poseben vlak v kakšnem kraju sveta, se bo potem kablja to uredilo. Ako tirja načrt karavano skozi azijske puščave, se mu bo tudi to dalo na razpolago. Uredništvo je reklo, da hoče svetu dokazati, da le Amerikanec v tej dobi življenja že dozorel za vsako nalogo, katera tirja samostolen nastop in kratično razsodevanje. Lahko si mislimo, da le na stotisoče mladih Amerikanov začelo svetovno geografijo študirati z

viso pridnostjo in vnmom. Na ta način se je zanimanje in znanje te vednosti v ameriški mladini razširilo in kdo zna koliko koristnega je to rodilo v trgovskem in še v kakem drugem oziru. Potovanje se je izvršilo. Prvi tekmovalci je v 26. dneh obkrožil oblo zemlje, druga dva pa sta potrebovala par dni več. Vsi so dobili, kar jim je uredništvo obetal. Pred približno 60. leti je Jules Verné, francoski pisatelj, obravnaval v svojih povestih vednostne preane, polasnuloč lih s praktičnimi dejstvi. Tako je spisal tudi povest »Okoli zemlje v 40 dneh«. To se mu je zdelo skralna hitrost, v kateri bi mogel človek potovati okoli zemlje. Seve, takrat svetovne komunikacije še niso bile tako razvite, kakor so zdaj. Mladi Amerikani so »rekord« J. Vernéja za 14—12 dni prekosili. Ob enem so pokazali, da se uredništvo »Ch. A.« prav nič ni motilo, ko je stavilo tako črno uverjenje v njih samozavestno moštvo. Drugi veliki list, »Chicago Tribune«, je izdal na mladino oklic: »Poslati mu ribe človeške reke. Oni trije risalci, ki bodo poslali najboljše

vprašanju seveda ni nobene koncepcije, v režimnem vprašanju je več možnosti. Zdi se, da »Temps« ve, da je najboljša metoda ona, ki so jo izbrali Čehoslovaki. Čehoslovaki menijo, da se jim ni treba udeleževati pri plačevanju odškodnine stare Avstrije. Naposled zagotavlja »Temps« Avstričnem, da jih bo Francija kolikor mogoče podpirala.

Nemška kriza.

LDU. Nauen, 16. (Brezlično.) Državni minister dr. Preuss je podaril ponovno, da nemška vlada ne bo nikoli podpisala mirovne pogodbe v tej obliki. Ako bi se mirovna pogodba razbila, misli dr. Preuss, da bi bila izstradalna blokada poostrena in da bi v zvezi s tem izbruhnil zopet večji nemiri. Ako bi se pa podpisala pogodba v obliki, kakršno ima danes, bi nastal v Nemčiji še večji kaos, ker bi vsled uničenja industrije in trgovine na milijone Nemcev izgubilo zaslužek. Učinek bi bil torej enak, ako se pogodba podpisuje ali ne. V primeru, da se pogodba podpisuje, nastane za Nemčijo neugoden položaj tudi zato, ker si s podpisom zaveže roke napram ententi, dočim v nasprotnem primeru ne prevzame nikake obveznosti. V resničnem interesu entente je, da ostane sedanja vlada na krmilu. Ta bo vodila vladne posle dalje samo, ako se postavi ententa zopet na stališče Wilsonovega programa ter se stavi tako mirovno pogodbo, kakršna bo upoštevala nemške življenske interese.

Propad saksonskih tvrdk.

LDU. Nauen, 16. (Brezlično.) Radi neugodnega gospodarskega položaja je prijavilo 107 saksonskih tvrdk saksonski vladi, da so prišle, ustaviti obratovanje. Največji del teh tvrdk odpade na okraj Kamenice.

Noske o zmanjšanju nemške armade.

LDU. Nauen, 16. (Brezlično.) Nemški minister za državno brambo Noske je imel pogovor s poročevalcem lista »New York Sun«, kateremu je dejal, da bi pomenilo znižanje nemške armade izročitev Nemčije anarhiji. Izročitev molznih krav bi povzročila strahovito poslabšanje umrljivosti otrok. Kdor bi podpisal mirovno pogodbo, bi moral sam izjaviti, da nima namena, držati se je.

Mirovna konferenca.

LDU. Lyon, 16. (Brezlično.) Svet četvorice se bo pečal v soboto z vprašanjem italijanskih kolonijalnih zahtev, ki ga je proučeval do sedaj poseben odbor sestojel iz lorda Milnerja, Simona in Crespija.

LDU. Berlin, 16. (ČTU.) Kakor poroča dopisnik »Corriera della Sera«, je v včerajšnji seji četvorice pri Wilsonu po daljšem razpravljanju zmogala zahteva Italije, glasom katere naj bodo predpisani glede opreme in znižanja števila vojaštva za vse posamezne države, ki proizhajajo iz razpadle Avstrije, enaki onim, ki so se uveljavili za Nemčijo. Clemenceau je hotel najprej, naj to velja samo za Nemško Avstrijo, ali odločna podpora italijanskih zahtev po Wilsonu je pomagala končno le tem, da so bile enoglasno sprejete. Določili so takoj interalirano komisijo generalov, ki naj ugotovi razorožitve in znižanje vojaštva za vse države bivše monarhije vseh Ogrsko in Čehoslovaško.

Avstrilska delegacija v St. Germain.

LDU. Lyon, 16. (Brezlično.) V petek zjutraj se je avstrilska dele-

gacija v St. Germainu pečala še z ureditvijo stanovanja. Ob enajstih dopoldne so se tehnični svetniki sestali k prvi seji ter se posvetovali o finančnih vprašanjih, ki so v zvezi s prehrano Nemške Avstrije. V soboto in naslednje dni se bodo ta pripravljalna posvetovalja, enako kakor ona, ki se vrše v Versaillesu, nadaljevala s sodelovanjem angleških in italijanskih zastopnikov. Ti dve državi bosta skupaj s Francijo prispevali k prehrani avstriljskih dežel.

LDU. Lyon, 16. (Brezlično.)

Član nemške delegacije Leinert je povabil k sebi v četrtek popoldne nemške časnikarje in jim priporočil, naj brzdajo nervozni ton svojih informacij, da se prepreči vsaka možnost spora z entento.

Položaj v Petrogradu.

LDU. Nauen, 16. (Brezlično.) Kakor se poroča iz finskega vira, šteje nekdanje milijonsko mesto Petrograd samo še 400.000 prebivalcev. Mesto se prazni tako hitro, da so se vsled tega celo nekoliko znižale cene živil. Namerava se baje ločiti Petrograd popolnoma od sovjetske Rusije in proglasiti ga za mednarodno mesto.

Vedno hujša grozodejstva nemških tolp.

Posestnikov sina iz Rut ob čina Vobre, ki je pobiral podpise za Jugoslavijo, so nemški vojaki zaleli in ga peljali v St. Stefan, kjer so ga neusmiljeno pretepavali. Med pretepavanjem je moral vedno kričati »Živijo nemška Avstrija, dol z Jugoslavijo!« Pretepavali so tudi Rutnikovega sina tako, da je bil ves krvav in črn od udarcev. Potem so ga odgnali v Celovec. Pretepavali so tudi celo Rutnikovo družino in tej grozil, da jo ubijejo.

Meseca januarja je nemški vojak König iz Beljaka na vse zgodaj vzdignil slovenskega kmeta na Dječah iz postelje in ga bosa, v spodnjih hlačah in sami srajci gnil v St. Vid. Na vrat mu je obesil vrv in ko kmet ni mogel več hoditi, je zadržal vrv in ga tako prisilil, da je moral naprej iti. Teža volaka so se bali vsi kmetje občin Vobre in Dječke, ker kjerkoli je prišel v kako slovensko hišo, je povsod na barbarski način pretepaval ubogo slovensko prebivalstvo. Ta divjak se je tudi hvalil, da je presekalo slovenskemu kmetu glavo.

Na Dječah je veliko slovenskih posestnikov popolnoma oropanih. Imenovani König je v spremstvu nekoga Zirnika in Wratschniga ubil slovenskega častnika pri Mentelnu pod Lipo. Umorjenega slovenskega častnika so imenovani slekli in denar in obleko med seboj razdelili. Pripoveduje se, da so nemške barabe na Dobravi pri Velikovu ujele dva slovenska vojaka ali častnika, jih gnale v cerkev v Vobre, kjer so živima trebul razparali.

Josip Hus p. d. Pavkar v Resnici pri Borovljah je kljub temu, da ima v posesti štiri hiše, ropal pri sosedih Slovincih in hodil na roparske pohode v oddaljene kraje. Iz Smarjete v Rožu je pripeljal v nedeljo, dne 4. maja konja, istotako tudi iz Svetne vasi, od katerih je enega prodal za 7000 K. Pripeljal je tudi štiri žaklje sladkorja, mast i. dr.

Posestnika Koširja je odpeljala patrulja treh žandarjev na Velikonočni ponedeljek v Borovlje na sodnijo, ker je Slovenec. Posrečilo se mu je zbežati. Uničeno je vse njegovo imetje. Vzeli so mu tudi ves

alistično. Prvi dve sta nekako enako močni — sicer ne po prepričanju, temveč po številu glasov, ki se pri volitvah oddajo. Demokratska stranka stremi po kolikor mogoče večjem uplivu ljudstva na postavo dajstvo. Republikanska pa hoče, da se ta upliv raztegne le na bolj imovite razrede. Ker ima večjo denarno moč in večino posestev, tovarn itd. v lasti, zato so marsikateri priseljenci pripadali k njej, čeravno so v srcu drugega prepričanja. Delavstvo je organizirano v delavskih zvezah, »Labor Unions«, ter pri volitvah voli z demokratsko stranko. To velja o onem delavstvu, ki je izvirno ameriško. Tuje, priseljeno delavstvo pripada, v kolikor se že zaveda, socialno - demokratski stranki, katera ima svoje liste v različnih jezikih. Tako imamo Slovenci v Chicagu »Proletarca«. S tem pa ni rečeno, da angleško govoreče delavstvo nima svojih socialističnih listov. Najbolj razširjen angleški socialno-demokratski list je »Appeal to Reason« (Poziv na pamet), ki izhaja v Kansas City in ima par sto tisoč naročnikov.

sekan les. Boljše hlode je vzel Jano, poštar v Podgori, slabše pa je oddala občina Xozentav nemškim volakom za kurjavo. Mlin, katerega ima v najem od konzumnega društva v Borovljah, je popolnoma uničen in izropan. Vzeli so mu tudi lovsko puško v vrednosti 350 K. Tudi so mu ukradli ves živež.

Vojaške metode v zasedenem ozemlju.

iz Pole.

V Poli vlada brezposelnost, le v arzenalu še nekaj delajo. Italijani so spravili vse prebivalstvo na glavni trg, češ, da bodo delili obutev. Ljudstvo, ki je obutev potrebno, se je temu pozivu odzvalo v velikem številu. Na trgu zbrano množico so Italijani fotografirali in jo na to razpršili. Te slike so poslali v Italijo. Ilustrirani listi so prinesli te slike z napisom: »Prebivalstvo otoka Čresa manifestira za Italijo«.

Ljudski plebsci...

Na otoku Čresu so pred kratkim zbornali vse prebivalstvo na glavni trg, češ, da bodo delili obutev. Ljudstvo, ki je obutev potrebno, se je temu pozivu odzvalo v velikem številu. Na trgu zbrano množico so Italijani fotografirali in jo na to razpršili. Te slike so poslali v Italijo. Ilustrirani listi so prinesli te slike z napisom: »Prebivalstvo otoka Čresa manifestira za Italijo«.

O priliki razdeljevanja živeža so laški oficirji po razdelitvi zaukazali zbrani množici, naj dvigne roke in jo v tem hipu fotografirajo. Slike so odposlali v Italijo z opombo: »Narod glasuje za Italijo«.

Kako je v Idrili.

Razmere, v katerih mora živeti prebivalstvo Idrijskega okraja, postajajo od dne do dne neznošnejše. Italijani se obnašajo, kakor da bi bili oni res že gospodarji in nočejo o kakih izjemah na mirovni konferenci ničesar slišati. Vedejo se vedno le kot zmagovalci nad staro Avstrijo.

Najbolj obžalovanja vredna v zasedenem ozemlju je zavedna slovenska inteligenca, v prvi vrsti učitelji in uradniki. Vedno in povsod ji vsiljujejo italijansko, vse odredbe izdajajo v laškem jeziku. Kdor se jim ne uda, ga odpuste in internirajo, družino pa postavijo na cesto. Častniki se silno trudijo, da bi si pridobili naklonjenost takozvanih boljših krogov. Dobro vedo, da jih le-ti sovražijo, zato pa so tudi osumljeni, da rujejo proti njim. Preiskav in groženj ni ne konca ne kraja.

Znano je, kako slaba je bila avstrilska uprava. A tako slabe uprave, kakor je sedanja italijanska uprava, je ni na vsem božjem svetu. Idrijski rudnik je dalj stari Avstriji povprečno en milijon kron čistega letnega dobička. Italijani pa imajo v tej kratki dobi že 2 milijona deficita. Premoga za rudniški obrat so obljubili toliko, da so bili uradniki v skrb, kje bodo hranili take ogromne množine. Pripeljali so ga pa tako malo, da komaj zadostuje za vsakdanje potrebe. Če bi Italijani obdržali naše mesto, bo nekdanj tako slavn rudnik, v kratkem izgubil svoje dobro ime in naše starodavno mesto bo kmalu propadlo.

O preganjanju naših ljudi bi se dale napisati debele knjige. Pred kratkim je mlad fant vzel na cesti za šalo malo slovensko kokardo iz žepa ter jo pokazal svojemu tovarišu. Laški vojak ga je videl in ga je naznanil. Takoj so oba fanta uklenili in odpeljali v Trst, ter so ju kaznovali z enomesečno težko ječo. Sploh so vse ječe v Trstu polne naših ljudi, ki imajo le en greh na sebi — da so Slovenci.

Poroke po 12.000 lir. plesal in trikolora...

V Vipavi so Italijani razglasili, da dobi prva Vipavka, ki se poroči z Italijanom iz kraljevstva od via e 12.000 lir. Plesi so na dnevnem redu, sploh uporabljajo Italijani vsa mogoča sredstva, da pridobijo ljudstvo za se. Velika komedija se vrši vsako jutro in vsak večer pri razobešanju in snemanju italijanske trikolore na glavnem trgu. Če pri tem ne snamemo moški in otroci klobuka z glave, jih vojaštvo oklofuta in tudi aretirajo.

Iz tržaške okolice.

Pred kratkim je italijanski stotnik zapazil, da je na nekem zidu raztrgan italijanski plakat. Zahteval je od vsakega načelnika, da mu pove, kdo je to storil. Ker mu le-ta pri najboljši volji ni mogel povedati, mu je zagrozil, da bo dal ustreliti duhovnika, internirati učitelja, učiteljico in njega, in pri tem zavpil: Tu ukazujemo mi, ako hočete vi ukazovati z vašim ostudnim jezikom, poidite v Jugoslavijo!

V Gabrovci so priredili mladeni običajni ples. Ker so si pripeli svoje znake, so bili vsi aretirani in odvedeni v Trst. P. P.

Iz Slovenije.

Slovenski invalid.

Nelzmerna sreča za onega, ki ni danes slovenski invalid. Da so naše prošnje že itak bob v steno, to je ljudstvu že menda itak znano. Vrh tega nas pa hočejo spraviti žive v grob, v luknje, kjer so bili naši sobratje, namreč na ljubljanski grad! Tam naj bi za železnimi mrežami premišljevali našo žalostno življenje. S pogledi na belo Ljubljano naj bi se kratkočasil. Če bo hotel invalid (recimo tak brez noge ali pa celo brez obeh) iti na izprehod pod Tivoli ali pa bo hotel posetiti kak zabavni večer ali gledališče, se bo moral prej prav dobro premisliti, če ne, bo moral obležati pod Gradom.

Seveda tistim, ki nas imajo »pod komando«, to ne pade v glavo, koliko truda stane invalida, hoditi v breg. Drugič se pa tudi prostori na Gradu nezdavi. Mislimo, da zaslužno boljši prostor kot je letnišnica na ljubljanskem Gradu. Saj »mo dali vse najboljše kar smo imeli: naše zdravje in naše ude. Ne pa da bi si sedaj znova nakopavali nove bolezni in jetiko. Ni še dovolj, da smo invalidi, da bomo živi mrtveci. Zakaj bi se ne izpraznil grad na Kodelovem, ki stoji na ravni? Tudi so še druga poslopja v Ljubljani, ki so primerna za invalide.

Obupen je naš položaj, a nihče se ne zmi za nas. Imamo pač gospoda Subica, ki se zato stvar zelo zanima, da bi nas čim prej odstranil iz obrtne šole. Takrat, ko smo si ustvarili novo državo, nam je govoril govor in celo rekel, da bo skrbel za nas kakor oče za svoje otroke. Ali mož se je danes premislil, in izgnal bi nas najraje na cesto.

Ob razpadu stare Avstrije je prišel k nam nek gospod in nas prav lepo potolažil s sladkimi besedami. »Malo vam bo pomagal Bog, malo pa mi!« — Kje je danes tisti gospod, da bi nam pomagal preseliti se na Grad? Bog nam bo pa tudi dal peruti, da bomo frčali gor in dol, ker boditi ne bo mogoče. Ali nam želite zato ljubljanski Grad, da bi se tam pripravljali za drugi svet? So veliko ne skrbite za nas, da bi nam priredili kako poučno predavanje! Seveda slovenski invalid mora biti neumen, ker drugače ne izhajate. Naši vladi so socialna vprašanja menda le v silf važna!

Skupno protestiramo, da bi se nas vtaknilo na ljubljanski Grad! Prostora za nas le v Jugoslaviji dovolj, pa ga pohčite!

Slovenski Invalidi.

Resolucija,

sprejeta na shodu beguncev iz Primorske in Koroške dne 18. maja 1919.

Mi begunci iz Primorskega, ki se radi italijanske okupacije naše ožje domovine še vedno ne moremo vrniti na svoje domove, katere so zasedli Italijani in ki sedaj brezobzirno uničujejo slovenski značaj zemlje, teptajo naše narodne svetinje, izganjajo naš narod iz dežele, ga zapirajo in obsojajo, in mi begunci iz Koroškega, ki smo morali pred kratkim pred nemškimi nasiljem zbežati iz svojih domov, na katerih so zakrivali po 29. aprilu t. l. pred očmi nemške vlade nahuškani nemški šoviniisti, kakor v zasmeh od ententnih državnikov zastopanih načel Slovečanstva, najhujša hudočelstva in barbarstva, kakor svojčas v Srbiji in Belgiji,

pozaprili nad 2000 odličnih civilnih Slovencev brez razlike spola in starosti, jih trpinčili, in jim deloma požgali domove — niso se ustavili niti pred cerkvami niti so prizanesli ženskam in otrokom —

streljali, večali, pobijali z granatami in obmetavali z bombami ter razmesarjali ranjene in vjete vojake.

Zbrani dne 18. maja 1919 na javnem shodu v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani

izjavljamo, da nimamo nujnejše želje, kakor da se čimprej vrnemo na svoje domove.

Zato zahtevamo, da merodajni faktorji ukrenejo t a k o j vse potrebno, da nam omogočijo to vrnitev s tem, da poskrbijo, da se na Primorskem naši, po vojski razdejani in porušeni domovi in gospodarska poslopja kar najhitreje popravijo in pozidajo, in da se na Koroškem nemško vojaštvo odstrani iz slovenskih pokrajin.

Najodločnejše protestiramo proti plenitvi, ropu, umoru in drugim nečloveškim grozodejstvom, katere so

nemški vojski in nemški civilisti o priliki zadnji boj na Koroškem izpeli nad slovenskim civilnim prebivalstvom in nad našimi vojnimi ujetniki, in katere se dajo primerjati le še s postopanjem vojaštva v Srbiji in Belgiji.

Zahtevamo, da se nam na Primorskem, po vojski in na Koroškem vsled zadnjega nemškega napada povzročene škode, v polnem obsegu poravnajo in da se zločinci kaznujejo.

Zahtevamo, da se nam omogoči in zagotovi mirno življenje in nemoten gospodarski in kulturni razvoj v naši domovini.

Zato je potrebno, in to nujno zahtevamo, da se pred končno odločitvijo o pripadnosti Goriške, Trsta in Istre izvede v teh pokrajinah plebiscit v prisotnosti vsega domačega prebivalstva in pod nepristransko kontrolo.

Zahtevamo, da se čimprej in pravično reši vprašanje mej med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo, takda se vse po Slovincih obljudeno ozemlje na Koroškem z mestom Celovcem in Beljakom vred, ki ležita na slovenskem teritoriju, na katerem prebivamo Slovenci že nad 1000 let, ter sta gospodarska in prometna centra slovenskega dela dežele, pridruži državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zahtevamo slednjič, da se pri doletitvi mej države Srbov, Hrvatov in Slovencev v polnem obsegu upoštevajo vzvišena načela predsednika severnoameriških zedinjenih držav o samodločbi narodov.

Dnevne vesti.

»Slovenskemu Narodu.«

Tudi »Narod« je hotel na vsak način nekaj izpregovoriti glede našega stališča o prekem sodu. Izpregovoril je po svojem. O namenih nčemo govoriti. Ti so očitni. Toda sedaj imamo strankino premirje. Ali velja še? Mi se hočemo zaenkrat držati medstrankarskih sklepov. To bo koristnejše, ker bo vsaj dokaz, kako razumemo mi strankino premirje. »Narod« pa naj le piše. Namen je pač namen.

O idrijskih dogodkih

smo poročali takrat, ko smo dobili informacije z one strani črte. Znana nam je bila interpelacija Marangoni-jeva, a smo čakali kljub temu mesec dni s poročilom, da smo dobili avtentična poročila. To naznanjamo »Slovincu« in s tem pika, zakaj, nam je vsekakor za stvar in zato, da o njej poročamo tako, kakršna je.

»Moderni« pedagog

trdi v ljubljanskem »Revolverju«, da se mora zaradi posameznih »hujškad« razglasiti prekli sod. List ima povsem mačjo naravo. Rad bi dobil kos »špeha«, zato se liže mogočcem, dočim kliče nad ljudstvo prekli sod. — Smili se nam narod, ki ima take pedagoge in prijatelje. Če bi »Revolver« imel le nekaj soli, bi moral vedeti, da se mora ustvarjati država z narodom, ne pa s prekim sodom. Seve, kdor je študiral vzgoleslovje tega ne sme vedeti, ker bi rad z demagogijo napravil kupčijo.

O, kakšna slast!

Neron, ki je bil menda rimski cesar ali vsaj nekaj podobnega. Dal je zažgati glavno mesto Rim, sam pa je šel na »Kapitol« in se radoval prelepega prizora. Ni mu bilo mar gorja ljudstva; ne, njegova strast je bila prevelika; bil je vzgojen kot tiran. Razveseljeval se je, ko je videl, kako trajo levi uboge ljudi in sladili so pogledi na križance njegovo surovo dušo. Otrok časa je bil, zato se mu ne čudi niti zgodovina. Vema tudi, da živi »kulturna« rastlina drugačno življenje, »kulturna« zver zopet drugačno kot divja, naravna. Današnji moderni čas. Potrebe in nagoni so danes nekaj drugačni kakor so bili nekdanj. Nekdanj so zahtevali kri, križ in vislice tirani, danes zahtevajo vse to navadni državljani. Nekdanj so se borili meščani s proletarijatom in dijaštvom za svobodo ljudstva, danes pozivljajo meščanske stranke policijo, vojaštvo in najvišje oblasti k tiranstvu; same kulturno nezmožne, se zatekajo v okrilje absolutizma in nasilstev. Domača rastlina, domača žival postaja plemenitejša, kulturni človek pa postaja, če bi smatrali sedanje rodove kulturnim, surovejši, nezmožnejši, bolj zverinski. Torej nismo kulturnejši, pač pa smo postali moralno in duševno bolj degenirani. To je vzrok pojavom, ne pa ljubezen do domovine, ne ljubezen in vnama do napredka našega ljudstva. Nasilstva še niso bila nikdar posledica prave kulture; vislice, policija, zapor, in nepoštenost nikdar orodje kulturnega človeka.

Tehniško-visokošolski tečaj.

Za poučevanje na tehniškem visokošolskem tečaju v Ljubljani se da učni nalog sledečim močem: 1. dr. Rihard Zupančič za matematiko I.; 2. inž. Jaroslav Förster za opisno geometrijo (predavanje); 3. ravnatelj višje realke Mazi za opisno geometrijo (vaje); niemu se pridružita kot asistent inž. Lad. Bevc in tehnik Milan Fakin; 4. dr. inž. Milan Vidmar za mehaniko I.; 5. prof. dr. Maks Samec za spl. kemijo; 6. prof. dr. Pavel Grošelj za mineralogijo; 7. arh. inž. Ivan Murnik za tehnično risanje; 8. inž. M. Mihor za strojno risanje; 9. dr. inž. Miroslav Kasal za situacijsko risanje; 10. inž. Leo Novak za nižjo geodetiko; 11. inž. Lad. Bevc kot asistent (gl. toč. 3) za geodetske vaje.

Iz mestnega šolskega sveta.

O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v soboto, dne 18. maja 1919, smo prejeli sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistvenejše kurencije, ki se vzame na znanje. Odobri se zapisnik zadnje seje z dne 10. aprila 1919. Na znanje se vzame poročilo o živahnem protialkoholnem gibanju na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah. Naprositi je mestne šolske in pa druge zdravniške, da prireduje po šolah poučna predavanja proti alkoholu za mladino in za starše. Povabiti je tudi načelstvo »Svete volje«, da naj sodeluje pri tem občekoloničnem gibanju v splošni dobroti ljudstva. Na znanje se vzame poročilo o dosedanjih pripravah za ustanovitev javnih meščanskih šol v Ljubljani. Učni načrti so deloma že pripravljene, ostale je pospešiti in vse načrte predložiti anketi strokovnjakov, da se čim preje uveljavijo sklepi občinskega sveta glede otvoritve teh šol in predložiti ves elaborat mestni občini in višjemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Prošnjo nekega učitelja za podaljšanje bolniškega dopusta, je predložiti višjemu šolskemu svetu s priporocilom, da ji ugodi. Nasvetu, da se dovoli zopet v predvojnem času veljavni majniški izlet šolske mladine in da dobi v ta namen en dan prost, ki ga določi šolsko vodstvo, se pritrudi. Ko se reši še nekaj internih vprašanj, zaključijo predsednik sejo.

Drobno.

— Podelitev državljanstva. Vlada prihajajo številna vprašanja o podelitvi jugoslovanskega državljanstva. Vlada je sklenila, da se do končne demobilizacije ne podeli nikomur več državljanstva, tudi ne prebivalcem, ki so se naselili na našem ozemlju.

— Davek na samce. Finančni minister je predložil državnemu svetu zakonski načrt o davku na samce.

— Imenovanja. Za gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani se sprejmeta v službo strojna inženirja Ovidon Gulič in Friderik Hauffen. Inž. Ovidon Gulič se imenuje gradbenim komisarjem in inž. Friderik Hauffen provizoričnim gradbenim adjunktom. Kanclist bivšega ministrstva za javna dela na Dunaju Franc Staral se prevzame v dosedanjem činu v službo gradbenega ravnateljstva v Ljubljani.

— Gimnazijsko poslovanje v Celju. Za dovršitev zgradbe gimnazijskega posloja v Celju, ki je zaradi stanovanjske bede in iz zdravstvenih in pedagoških ozirov nujno potrebna, dovoli deželna vlada kredit.

— Akademске prireditve v Mariboru odgojene. Zaradi prekega so da so preložene na nedoločen čas vse akademске prireditve razven predstave »Svet« v soboto, 17. t. m. Priprave pa se vrše naprej v še širšem obsegu in bodo akademске slavnosti prva prireditve v svobodnem jugoslovanskem Mariboru po proklamaciji mira. — Prispevke naj darovalci vpošiljajo naprej. Vsa mariborska društva pa naj prepustijo prednost pred vsako drugo prireditvijo o priliki proslave Maribora. — Odbor.

— Društvo tehnikov v Ljubljani. Ima važno odborovo sejo v sredo, 21. t. m. ob 20. uri zvečer v društveni sobi.

— I. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev v Ljubljani naznana svojim članom, da so društvene izkaznice pripravljene in se dobijo v torek, dne 20. t. m. in v sredo, dne 21. t. m. popoldne ob 2. do 6. v Novi ulici št. 5. pozneje pa pri blagajniku K. Fabijanovi v Šiški, Planinske ceste št. 197, kjer je tudi vpisovanje novih članov.

— Rogaška Slatina. Restavracijski inventar v zdraviliškem domu se odkupi od lastnice Tekle Althofer. Za letošnjo sezono se odda še imenovani restavraciji v najem.

— Toplice Dobrna pri Celju. V državnih Toplicah v Dobrni pri Celju se odda v najem topliška restavracija Martinu Sketu, bivšemu restavraciju na Dunaju. Topliška kavarna (dosedanji Milchmarandel) se odda Franji Apih iz Dobrne.

— Koroška Bela. Za ublaženje velike bede, v kateri se nahajajo pogoreli v Koroški Beli, ki jim je zračni napad italijanskih letalcev uničil vse imetje, naprosi deželna vlada pri osrednji vladi za nepokriti škodi odgovarjajoči kredit, ki naj se ga dovoli brez prejedica za vprisanje vojno-odškodninskih pravic.

— Zaprisega finančnih uradnikov. V soboto, 17. t. m. ob 10. uri se je izvršila v veliki dvorani »Mestnega doma« zaprisega vseh finančnih uradnikov Slovenije. Zapriseglih je finančni poverjenik za Slovenijo g. dr. Šavnik, ki je imel po zaprisegi na uradniški kratak nagovor. Prisegli so zvestobo sedanemu vladarju kralju Petru I. in obljubili, da bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

— Zahvala. Podpisani se zahvaljujejo za prejeti dar 14 K, katere mi je naklonila vesela družba naših sodrugov v moji bolezni. — Jesenice. — Kurjač Poljnar.

— Nevaren tat pobegnil iz norišnice. V stedijskem zavodu za umobolne se je nahajal v opazovalnici nek Branko Veselinović, po poklicu mesarski pomočnik. Veselinović je izvršil mnogo tatvin. Orožniki so ga izsledili ravno pri neki veliki tatvini. Veselinović se je omračil um. Ker pa niso njegovi blaznosti verjeli, so ga poslali v Stenjevec. V noči od 7. na 8. t. m. je Veselinović pobegnil iz stenjskega zavoda, ukravši zimski plašč nekemu bolniku. Veselinović je zelo nevaren tat ter je bil že večkrat radi zločina kraje kaznovan. Veselinovića iščejo.

— Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 4. do 10. maja 1919. Novorojencev je bilo 16, mrtvorojencev 1. Umrla je 30 oseb. Od umrlih je domačinov 16, tujcev pa 14. Umrli so: za osepnicami (Varoli) 1, za jetiko 9, za različnimi boleznimi 15, za pljučnico 4, za influenco 1. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za tifuzom 1 domačin, za pegavico 2 (1 tujec, 1 vojak), za febris securus 1 vojak, za malarijo 6, (5 bivših vojakov, 1 vojak).

— Iz otroške bolnice. K društvu za vzdrževanje Elizabetne otroške bolnice v Ljubljani so pristopili kot ustanovniki s 500 K: Ljubljanska Kreditna banka, Jadranska banka, profesor g. Gašper Porenta iz St. Vida nad Ljubljano. Kot častni člani s 300 K pa: ga. Danica Furlan in neimenovan trgovec iz Zagreba. — Po 100 K so darovali: ga. dr. Brejčeva, ga. dr. Žerjavova, ga. Lense Polak, g. ravnatelj Jadranske banke, g. Ivan Aprotin, g. Ivan Manjoh in tvrdka Skaberne ter Zadruga zveza v Ljubljani. — Po 50 K so darovali: ravnatelj ljubljanske Kreditne banke, g. Ladislav Pečanko, ga. Lense Polak, ga. Leskovec, g. dr. Janko Kovačnik, g. Avgust Tosti, Sušteršič Adolf, dr. Milan Bogday, ga. Jelka Bretel in Jakob Ledrer iz Zidanega mostu. — Tudi po deželi so se nabirali prostovoljni prispevki. V Trbovljah po učitelju g. Josipu Tori 282 K, v Štefanji vasi po g. Antonu Valentinciču 182 K, na Igu po g. Janko Zabavniku 180 K, v Cerknici na Notranjskem po g. Iv. Jaseniča. — Pri nabiranju novih članov v Ljubljani, ki jih je že okoli 700, so se zlasti odlikovale ga. dr. Remčeva, ga. prof. Lea Kobalova, gđc. Iva Logarjeva in nadoficijal deželne bolnice g. Puš. — Zadnji teden meseca aprila se je nabirala podpora v blagu. Odzvale so se sledeče tgrade: Kolman, Zibert, Peter Kozina, Josip Oljup, Magdič, Julija Stor. Schneider in Verovšek, I. delavsko konzumno društvo, Jospina Podkrajšek, Meršol, Persche, Sever in Kenda. — Vozičke za otroke so darovali: Rodbina dr. Voduško, ga. Petrovc, ga. dr. Zalokajeva, ga. dr. Bogadejeva, ga. Irma Stupica, ga. Eliza Čičar, ga. Milčinska, ga. Marija Stele, ga. Matjan, ga. Pečan in Marija Hribar iz Šiške. — Vsem cenjenim dobrotnikom bodi tem potom izrečena najlepša zahvala, obenem pa prosimo p. t. gospe za vozičke, da bodo zamogli še drugi malčki na vrt, in sedaj, ko prihaja poletje, spat lepo v senici pod kostanj. — Nadalje prosimo, če bi se tudi iz drugih krajev po deželi hoteli priglašati za nabiralno polo, ker vzdržuje sedaj zavod silno veliko otrok brezplačno. — Vsak najmanjši dar sprejema z veliko hvaležnostjo vodstvo Elizabetne otroške bolnice. Istotam se dobe tudi nabiralne pole.

— Nabava gradiva za zgradbo železnice. »Slobodna Rileč« javlja, da

je vlada sklenila, da bo nabavila vse gradivo, potrebno za zgradbo železnice in železniških mostov v Francoski, Angleški in Ameriki v sporazumu z vladami teh držav.

Strokovno gibanje.

Vabilo na okrožno konferenco okraja Celje, ki se vrši dne 25. maja 1919 od 8. ure zjutraj naprej v gostilni pri »Zelenem travniku« s sledečim dnevnim redom: 1. Volitev predsedništva. 2. Situacijsko poročilo. 3. Ustanovitev strokovnega tajništva. 4. Strokovni itisk. 5. Volitve okrožne strokovne komisije ter kontrole. 6. Slučajnosti. K tej konferenci naj pošlje vsaka krajeva skupina najmanj enega delegata, večje pa po dva ali tri. Stroške nosijo krajeve skupine same. Konferenca traja cel dan. Kosilo vnanjih delegatov bo skupno v domači gostilni. Vsak delegat mora prineseti s seboj veljavno legitimacijo. Delegati naj se naznanijo najkasneje do 23. maja 1919 na sodruga Jos. Marn v Celju.

Vestnik »Svobode«.

Pevska vaja je v torek, dne 20. t. m., ob 8. uri zvečer. Sodrugi pevci, udeležite se pevske vaje polnoštevilno.

Telovadba se vrši v torek, dne 20. t. m., ob 7. uri zvečer na učiteljsku, Resljeva cesta. Sprejmejo se še predtelovadci.

Dramatična vaja za mladino je vsak četrtek ob pol 8. uri zvečer v Štefnburgovi ulici 6, II. nadstropje. Kdor ima veselje, osobito mladina, naj se javi, kajti le v izobrazbi je moč.

Kultura.

A. Cerar-Danilo praznuje, kot smo že poročali, letos svoj štridesetletni jubilej, odkar je prvi nastopil v »Lowoodski siroti« leta 1876. Od tedaj je usoda njegovega življenja neprestano v tesni zvezi z usodo slovenskega gledališča. Kadar je to gledališče igralo, je bil Danilo vedno zraven; če je bilo gledališče zaprto, je priredil predstave sam z detanti. Cela Slovenija ga pozna, tudi na Hrvaškem in v Srbiji so ga slavili kot »slovenačnega glumca«. V Gorici je on postavil oder. Igral je vse, ljubince, bonvivane, karakterje, maljne in velike vloge, nastopil v drami in opereti. V vsej dolgi dobi njegovega igranja, ni bilo niti ene predstave, ki bi bila odpovedana zaradi njegove bolezni. Tudi danes je še čil in jak. Danilo je res dober igralec, ki vsvarja. To se zlasti vidi pri majhnih vlogah, ki jih on — mogoče edini — postavi na oder v izdelani in umetniški obliki. Vlog ne meri na vate in jih ne bagatelizira, kar pri mnogih igralcih — posebno začetnikih — prepogosto opazamo. Danilo ni patetik, njegov element je priroda in realizem. Delavstvo ga je videlo kot Mitriča v »Moč teme« in se divilo njegovi resnični večji igri, s katero je opremil svojo vlogo in zato želi temu igralcu, ki si je z lastno pridnostjo in naravnim talentom pridobil ugledno ime v slov. umetniškem svetu, ob njegovem jubileju vse najboljši in se nadeja, da bo še zabaval delavski zared s svojlo pristno domačo umetnostjo. Zakaj Danilo se tudi kot igralec-slovce razlikuje od marsikoga svojih tovaršev: on ne pozna zakulisnih spletk in intrig.

Opozarjamo vse, ki najdejo v moderni umetnosti užitek in zadoščenje, vse, ki hočejo spoznati bistvo simbolizma in se poglobiti v dušo umetnika, hrepenečega po pravi lepoti, da posetijo dijaško predstavo »Lepa Vida«, ki se ponovi v torek popoldne v dramskem gledališču. Igra se v prid Cankarjevega spomenika, na katerega se je zadnji čas pozabilo, zato bi bilo neodpušno, če ne bi bilo zasledeno gledališče do zadnjega kota. Vstopnice se dobe po znižanih cenah dan pred predstavo in na dan predstave pri blagajni dramskega gledališča.

Na koncertu v prid slovenskim akademikom v ponedeljek dne 18. t. m. točno ob pol 8. uri, se bodo izvajale v veliki dvorani »Narodnega doma«, prvovrstne skladbe svetovne literature. — O. Sancin bo pokazal v Tartinijevem koncertu in v drugih točkah svoje obširno znanje kot izborni virtuoz in umni interpret. — Naša stara znanaka, gđc. C. Medvedova, bo zapela koloraturno arijo iz Händlovega »Deborah-a« in nekaj krasnih pesmi velikega mojstra Dvořaka. — Gđc. Gajeva nastopi s tremi izvirnimi skladbami L. M. Škerjanca, našega nadarjenega mladega komponista. Po dolgem času

vidimo zopet na sporedu našega mojstra Lajovica prelepe duete, ki jim v moderni glasbi skoro ni primere. Ta koncert, ki se vrši v dobrodelne namene, toplo priporočamo. — Pri tem koncertu v prid slovenskim akademikom, sodelujejo: gđc. Cirila Medvedova (alt), gđcna. Ksaverja Gajeva (sopran), g. Ivan Karl Sancin (violina) in g. Lucijan Marija Škerjanec (glasovir). Vzpored je zelo bogat in raznovrsten. Vstopnice in spored ise dobe v predprodaji v trafikii v Prešernovi ulici 54 in na večer koncerta pri blagajni. — Cene prostorom: Sedeži K 10, 8, 6, 4, 3. — Stojišča 2 K, dijaki 1 K.

Gospodarstvo.

Kurz avstrijskega kovanega denarja.

Finančni minister je izdal naredbo, ki določa kurz kovanega denarja bivše Avstro-ogrške države kakor tudi kovanega denarja črnogorskega in bulgarskega enako z dinarskim kurzom, tako da se bo pri državnih blagajnicah za vsako kovano krono, oziroma za vsak kovani lev ali iperper izplačal en dinar.

Kompenzacijska pogodba z Nemško Avstrijo.

LDU. Beograd, 18. V kompenzacijsko pogodbo z Nemško Avstrijo si je izgovorila vlada tudi večjo množino pisarniških potrebščin. Trgovci s tem materialom dobe uvozna dovoljenja pri trgovskem ministrstvu.

Blagovni promet z inozemstvom. Vsak uvoz in izvoz blaga v kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev je odvisen od uvoznega oziroma izvoznega dovoljenja pristojnih oblasti. Trgovci se zato opozarjajo, da si pravočasno preskrbijo taka dovoljenja, ker se bo odslej vsako blago zaplenilo, ki pride brez uvoznega dovoljenja v državo ali se hoče brez izvoznice izvoziti v inozemstvo. V Sloveniji daje uvozna in izvozna dovoljenja le »Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom« v Beogradu, podružnica v Ljubljani. Carinarne morajo zapleniti vsako blago, ki nima uvoznega dovoljenja.

Notica. Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je dovolilo delniški družbi za promet s poljskimi pridelki v Zagrebu, da sme prodati: tvrdki Zidar in Bertoncelj, paromlin v Domžalah: 1000 q pšenice; tvornici Železne in ključavničarske robe v Kamniku: 33 p svinke masti, 30 q češpljeve čežane, 30 q sily in 35 q soljene slanin; pivovarni »Union« v Ljubljani: 600 q ječmena; tvrdki Vinko Majdič v Kranju: 500 q koruze v zrnu in zadrugi gostilničarjev v Ljubljani: 2 vagona pšenične moke.

Naše prvo državno posojilo. Koncem meseca bo zaključeno podpisovanje našega prvega državnega posojila. Kakor poročajo iz najrazličnejših krajev naše domovine, je podpisovanje 4% državnih bonov napredovalo jako dobro. Zlasti mnogo so podpisali v Bački, Baranji in Banatu, kar je razumljivo, ker biva tamkaj najpremožnejši živelj. Za temi deli naše države pa ne zastajata mnogo Hrvatska in Slovenija, kakor tudi ne ostali deli naše države. Točne statistike sedaj še ni mogoče navesti, vendar pa je gotovo, da je pri podpisovanju sodelovala živahno vsa država in s tem dokazala svoj patriotizem. Nekaj pa se je opazilo, da so nambeč gotovi krogi, ki so sivočasno podpisali velike vsote avstro-ogrškega volnega posojila, podpisali sedaj le razmeroma majhne vsote našega državnega posojila, dasi gre sedaj za stvar, ki se niti od daleč ne more primerjati z varnostjo avstrijskih vojnih posojil. Zanimivo pa je, da so Nemci in Madžari, ki žive na našem državnem ozemlju, spoznali plodonosnost našega državnega posojila in podpisali lepe vsote 4% državnih bonov. Pazimo, da nas ne osramotijo tujci! Naše ljudstvo naj bo prepričano, da sedaj pri tem podpisovanju ne gre za podaljšanje vojne in za podpiranje tuje države, pač pa za to, da podpremo našo državo in ji damo potrebna sredstva, da more izvršiti svojo dolžnost napram svojim državljanom. Opozoriti je treba tudi na to, da bodo pri izmenjavi kron v dinarje dobili lastniki državnih bonov za vsakihi plačanli 100 kron izplačanli 5 dinarjev več.

Kranjska deželna banka. Računski zaključki kranjske deželne banke v Ljubljani za poslovna leta 1913. do 1917. deželna vlada odobri in podeli računodajalcem absolutorij. Predlogom kuratorja oziroma ravnateljstva glede razdelitve upravnih prebitkov za leta 1913.—1916. se pritrudi. Poslovni prebitek za leta

1917. v zbirku 301.787 K 72 vin. se uporabi za dotacijo rezervnih zakla-

Državno posojilo.

Kakor naznanjeno, se je rok za podpisovanje državnega posojila podaljšalo do 31. t. m. Glede tega posojila smo se obrnili na vsečaka v gospodarskih in finančnih stvareh, ki nam je podal naslednja pojasnila: »Pred nekaj meseci ste objavili v Vašem listu članek znanstvenika K. Kauckega, ki razpravlja o obnovitvi državnega gospodarstva in o socializaciji. Kaucky pravi v članku, da bodo stare in nove države za obnovo svojega gospodarstva potrebovale domači in tuji kredit neglede na to ali so socialno bolj ali manj razvite. Zato priporoča prijateljske odnose s sosedi. Kar potrebujejo druge države, to potrebuje tudi država SHS in je zaradi tega razpisala državno posojilo, dokler se država ustavi in se ji odpre kredit in trg v svetu. Velika razlika pa je med prejšnjimi vojnimi posojili in novim državnim posojilom. Kdor je imel le trohico lastne pameti, je moral vedeti, da srednjeevropske države podležejo silni premoški antaze. Vojna posojila in nekriti papirnat denar so izdajali kar brez načrta ali v obupu ali v designaciji, ne da bi se brigali za garancije. V novi državi je stvar nekaj drugačna. Država SHS je gotova stvar. Nie eksistencija je zagotovljena. Da se pa država uredi, mora dobiti gospodarsko podlago, kredit doma in v tujini. To državno posojilo je omejeno na 200 milijonov ter se povrne v par mesecih; obrestuje se s 4 odstotki, vrhutega dobe podpisovalci ob zamenj kronske vrednosti za dinarsko za ta posojila na vsakihi 100 kron 5 dinarjev več, kar pomeni znatno višje obrestovanje. V hranilnicah obrestujejo danes denar slabo, tudi v industrijskih podjetjih se denar sedaj ne nalaga ugodno, ker gospodarstva kriza še ni dospela do vrhunca. Smatram, da je državno posojilo popolnoma varen vrednostni papir, ki se zanesljivo in razmeroma dobro obrestuje ter obenem omogoči izhod iz sedanje krize. Podpisovanje državnega posojila je torej vsekakor v interesu države in državljanov. To je moje osebno mnenje, če govorim z ozirom na sedanji gospodarski in politični položaj. Vseeno nam ne more biti ali obnovimo gospodarstvo kmalu ali pa če prenašamo to mizerijo še par let. Da me ne boste na pačno razumeli, povdarjam, da sem Kauckega navedel, ker je pisal v onem članku o obli obnovitvi gospodarstva. — Pozdravi! L. J.

Mirovna pogodba z Nemčijo.

(Dolge.)

4. Posebne določbe o Liberiji. Nemčija se odreče vsem ugodnostim in predpravicam, ki jih uživa v Liberiji po dogovorih z leta 1911. in z leta 1912., predvsem pravici, imenovati nemškega likvidatorja. Pri znati mora razveljavljenje vseh pogodb in poravnay z Liberijo. Glede posestev, pravic in interesov, ki jih imajo nemški podaniki v Liberiji, veljajo gospodarske določbe te pogodbe. (X. odstavek).

5. Posebne določbe o Maroku. a) Nemčija se odreče vsem naslovnim in faktičnim predpravicam ter ugodnostim, katere uživa po algejski pogodbi z dne 7. aprila 1906 in po francosko-nemških dogovorih z dne 9. februarja 1909 in z dne 4. novembra 1911. Vse pogodbe in dogovori, katere je sklenila s šerifsko vlado, se morajo smatrati kot razveljavljeni od dne 4. avgusta 1914. Nemčija se ne bo mogla v robenem primeru sklicevati na te pogodbe in se mora obvezati, da se ne bo na nikak način vmešavala v pogajanja, ki se bodo eventualno vršila med Francijo in drugimi državami glede Maroka. b) Nemčija izjavi, da se strinja s protektoratom Francije nad Marokom in z njega posledicami ter se odpove ugodnostim, ki izvirajo iz kapitulacij. Ta odpoved velja nazaj do 3. avgusta 1914. c) Šerifska vlada ima popolno svobodo pri ureditvi pogojev, ki veljajo za naselitev nemških podanikov v Maroku. Oseba, ki uživa nemško varstvo, kakor tudi člani nemških poljedelskih zadrug izgube predprave, ki so v zvezi s temi lastnostmi in so odslej podvrženi splošno veljavnemu pravu. Ta določba velja nazaj do 3. avgusta 1914. d) Vse lastninske pravice, ki jih ima nemški rali do premočnim ali nepremočnim v šerifskem cesarstvu, preidejo brez odškodnine in brezpogojno v last marokanske vlade. Vse pravice, ki jih imajo Nemci v Maroku, bodo razprodane na javni dražbi. Izkupiček bo last

serijske vlade in se bo odšel od vsote, katero mora plačati Nemčija kot odškodnino za škodo, povzročeno po vojni. Nemčija bo morala odškodovati nemške posestnike. Rudolfske pravice, ki bi jih razsodile, ustanovljeno na temelju marokanskega rudarskega prava, utegnile prisoditi nemškim podanikom, bodo imele potem enako usodo kakor posestva Nemcev v Maroku. e) Nemška vlada mora zagotoviti prenos delnic, ki predstavljajo delež Nemčije na kapitalu marokanske državne banke, ki jih bo določila francoska vlada. Vrednost teh delnic bo izplačala Nemčija svojim pravnim naslednikom; te vsote se bodo odštele od vsot, ki jih mora Nemčija plačati kot odškodnino za vojno škodo. f) Marokansko blago ima pri uvozu v Nemčijo enake ugodnosti, kakor francosko blago.

6. Posebne določbe o Egiptu. a) Nemčija priznava angleški protektorat, ki je bil proglašen 18. decembra 1914 in se odpoje kapitulacijam, počenši od 4. avgusta 1914. b) Nemčija priznava, da so dne 4. avgusta 1914 izgubile veljavo vse pogodbe in vsi dogovori med Nemčijo in Egiptom. c) Sodstvo nad nemškimi podaniki in nad nemško lastnino bodo začasno izvrševala angleška konzularna sodišča. d) Angleško-egiptovska vlada bo popolnoma svobodno določila pravni položaj nemških podanikov v Egiptu. e) Nemčija pritrdi vnaprej razveljavljanju, ali eventualnim izpremembam dekreta z dne 28. novembra 1914 (komisija za upravo egiptovskega državnega dolga). f) Nemčija soglašala s tem, da preidejo pooblastila, priznana N. V. sultanu po carigradski konvenciji z dne 29. oktobra 1880, nanašajoč se na svobodno plobov v Sueškem prekopu, na britansko vlado. g) O pravicah nemške države in nemških podanikov v Egiptu veljajo enake določbe, kakor v Maroku. h) Angleško-egiptovsko blago uživa pri uvozu v Nemčijo enake ugodnosti, kakor britansko blago.

7. Turčija in Bulgarija. Nemčija se zaveže, da bo pritrdila vsem dogovorom, ki jih bodo alirane in asociirane države sklenile s Turčijo in z Bulgarijo glede pravic, katere bi Nemčija oziroma njeni podaniki mogli zahtevati zase v Turčiji ali Bulgariji, in ki niso predmet določeb te pogodbe.

8. Posebne določbe o pokrajini Chantoung. Nemčija se odpoje na korist Japonski vsem ugodnostim, katere jim nudi pogodba s Kitajsko z dne 6. marca 1918 in drugi dogovori glede pokrajine Chantoung, zlasti kolikor se tiče ozemlja Kiau-Čau, železnice, rudokopov in podmorskih kablov. Vse pravice, ki jih imajo Nemci na železniški progi Tsing-Tao in Tsinanfu, preidejo na Japonsko, prav tako tudi podmorski kabli med Tsing-Taom in Shaug-hajtem ter Cefouom, ki so last nemške države. Lastninske pravice na premočninah in neprimičninah, ki jih ima nemška država v Kiau-Čau in katere ni mogla eventualno glede tega ozemlja zahtevati zase, pripadajo Japonski.

V. del: Volaško, pomorske in zrakovne klavzule.

1. Vojaške klavzule. Ta postavka določa, da se zniža nemška armada na število, ki zadostuje za vzdrževanje permanentne policijske službe ter jemlje Nemčiji pravico in možnost, ustanoviti zopet veliko narodno vojsko. V ta namen se obveže Nemčija izvesti nastopne reforme: a) Znižati mora jakost staležev tako pri bojnih, kakor pri nadomestnih formacijah, omejiti mora oboroževanje ter izdelovanje vojnega materiala tako, da bo zadostovalo v izmeri, ki jo bodo natančno določile alirane in asociirane države, potrebam policijskega kontingenta, ki šteje s častniki vred največ 100.000 mož. b) Opustiti mora splošno vojaško službeno dolžnost, uvesti mora novačenja na podlagi prostovoljnega vstopa in 12-letne nepretrgane službene dobe in odpraviti vse pripomočke, ki omogočajo pripravljanje na vojno: organe poveljevanja, vezbanja in mobilizacije. c) Na ozemlju ob levem bregu Rena, kakor tudi v 50 km širokem pasu ob desnem bregu te reke ne sme graditi ali vzdrževati niti utrdb, niti kakršnihkoli materialnih sredstev, ki bi mogla olajšati mobilizacijo ali sploh nastanitev čet.

Znižanje staležev, zmanjšanje nadomestnih formacij in opustitev oboroževanja. Tekom dveh mesecev po uveljavljanju te pogodbe bo nemška armada demobilizirana in bo obstojala potem samo iz sedem pehotnih in treh konjeniških divizij, katerih sestava bo natanko določena in katerih jakost bo znašala največ 100.000 mož s častniki, (katerih

število ne sme prekašati 4000) in nadomestnih formacijah vred. Ustanovila se bosta samo generalna štaba za dva armadna voja, katerih sestava bo tudi natančno določena. Število osebja za vojaško administrativno službo, za razne državne službe, za orožništvo in za lokalno ali municipalno policijo je omejeno in se ne bo smelo porabiti za nikako vojaško valjo ali službo. — Nemški vrhovni generalni štab in vse podobne formacije so razpuščene. Vse vojni material nemškega ali

Sijajna manifestacija.

Vest, da hoče italijanski imperalizem v svoji nenasitnosti anektirati tudi Jesenice z vso bohinjsko kotlino, je izzvala po vsej zavedni Gorenjski in po vsej Jugoslaviji silni val ogorčenja. Odrzali so nam doslej večino slovenske zemlje, odvzeli so nam naše najboljše ljudi. Vsi smo v trepetu za njihovo usodo; vemo, kako se jih preganja, in vemo tudi, da v Italiji ni bilo še od nikjer slišati razumnega glasu, ki bi vsaj plaho dejal, da če se že hoče odvzeti zaenkrat narodno svobodo toliko našim ljudem, naj se jim vsaj dá nekaj avtonomije, nekaj pravice do svojega materinega jezika, naj se ne ravna z njimi kakor z brezpravno rajo. Ne, niti tega se ne obeta nesrečnim sorojakom. Ne samo, sedaj se zahteva še več naših ljudi, še več naše zemlje. Zavedne Jesenice, Bohinjska kotlina naj bi zopet postala žrtev tujega nasilja. To presega že vse meje, to je vnebovpijoč pojav imperialističnega roparstva.

Protest je moral priti takoj, priti naravno po lastnem impulzu prizadetega ljudstva. Bliskoma se je razširila vest po vsej naši zemlji, po vsej Gorenjski in sodežji so bili vsi takoj tukaj, in zahtevali, da skliče stranka takoj shod, ki naj priča o mišljenju in čustvovanju vsega prebivalstva. Gorenjska je šele včeraj zjutraj izvedela za najnovejšo nakano italijanskih imperijalistov, in popolnoma je že imela svoj shod. In ta shod je bil zares tak, da je že po svoji udeležbi imponiral. Na velikem dvorišču pri »Jeleni« na Savi se je izbrala trenutno, brez da bi se zato nikogar posebej obvestilo — agitacije in prikrižni pravni mogli biti, ker se je shod sklical v zadnjem hipu — ogromna masa ljudi, ki je odločno in razločno povedala, kako misli.

Shod je otvoril sohr. G. Brijel, ki je v kratkih, zgovornih besedah povedal zakaj gre. Poročal je pa sohr. Golouh. Le-ta je v daljšem govoru orisal žalostno usodo naroda, poročal o delovanju pariške konference, ki nam jasno predločuje vso bistvo roparske kapitalistične politike svetovnega imperijalizma, ter v velikih prežajah pojasnil metode kapitalistične Italije. Italiji ni še dovolj vse to, kar nam je odslej odvzela, ni ji dovolj, da nam je odrezala naše žive žile, noče nam škodovati samo ona, podpira tudi stremeljenja nemškega nacionalizma. Zveza med Italijo in Nemci je očitna, in očitno je sedaj tudi, iz kakšnih razlogov je stopila v boj. Vsa njena tozadevna politika kaže, da bi ona najraje oživila zopet Avstrijo — tozadevno

inozemnega izvora, kolikor presega po aliranih in asociiranih državah določeni kontingent, se mora izročiti tem državam. V bodoče bodo smeje izdelovati vojni material samo one tovarne, ki jih bodo določile poglavitne alirane in asociirane vlade, in samo v izmeri, ki jo dovoljuje ta pogodba. Vsako drugo izdelovanje, izvoz ali uvoz vojnega materiala, plinov, prepovedanih tekočin ali snovi, oklopnih voz, tankov ali podobnih strojev je Nemčiji prepovedan.

stališče ministra Sonnina je od nekaj znanu — da bi tako smela prosto ropati po naši zemlji. Ne zadovoljuje se več s tem, kar je zahtevala v svojem londonskem paktu, zahteva tudi Reko, in zdaj obrača svoje oči tudi na lepo in bogato Gorenjsko.

Zahtevamo še enkrat samoodločevanje naroda, sporazum med narodi na podlagi ljudskega glasovanja. To zahtevamo za vse naše zasedeno ljudstvo ob Adriji, to zahtevamo za vse tiste, ki jih hoče evropski imperijalizem žrtvovati svojim namenom. Socialistična stranka, ki se bori za vse človeške pravice, je tudi to pot na svojem mestu, pripravljena, da stori vso svojo dolžnost.

Medključni ogorčenja so neprestano sledili besedam govornika. Protest je bil veličasten. Navzoči so dalji zgovorno duška svoji razburjenosti. »Nočemo zopet v tuje robove« — so klicali — »v lastni državi si hočemo izvojevati svoje pravice«.

Navzoči so bili tudi mnogi zastopniki občin in drugih korporacij radovljiškega političnega okraja, ki so naznanili, da so vse občine že sprejele resolucijo, ki smo jo predlagali. Resolucija, ki je bila že enkrat na javnem shodu soglasno sprejeta, se glasi:

Izvedevši, da se na mirovni konferenci v Parizu hoče večiti del našega okraja priklopiti Italiji ali Nemški Avstriji, da bi s tem dobili bohinjsko železnico popolnoma v italijanske in nemške roke, kar najodločnejše in najenergičnejše protestiramo proti taki priklopnosti ter izjavljamo, da iste nikdar ne priznamo in da se bomo z vsemi svojimi močmi proti nji branili.

Zahtevamo, da vse slovensko ozemlje ostane neločljivo združeno z Jugoslavijo, zahtevamo, da se pozve pred končno odločitvijo narodova volja potom plebiscita na vsem Goriškem, Tržaškem in v Istri, protestiramo proti barbarskemu postopanju nemških šovinistov s slovenskim prebivalstvom in z našimi vojnimi ujetniki na Koroškem.

zahtevamo, da se vse slovenske pokrajine na Koroškem in Štajerskem z njihovimi gospodarskimi in prometnimi središči Beljak, Celovec in Maribor združijo oziroma ostanajo združene z Jugoslavijo in zahtevamo slednjič, da se sploh pri določitvi mej države Srbov, Hrvatov in Slovencev v polnem obsegu upoštevajo načela o samoodločbi narodov, ki jih zagovarja tudi predsednik severno-ameriških združenih držav.

Najnovejša poročila.

Položaj na severni meji.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 18. maja ob 10. iz uradnega vira: Južno od Spodnjega Dravograda ter v Dravski dolini so se 17. t. m. približevale nemške patrle našim predstražam in jih nadlegovale s streljanjem iz pušk in strojnic. Napadalni poizkusi so bili odbiti. Delovali sta obojestranski artiljeriji. Severno od Jezerskega sedla in na Zelenici smo prepodili sovražne patrle. Položaj je neizpremenjen.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 18. maja iz uradnega vira: V okrajnih glavarstvih Maribor, Slovenjgradec, Ljutomer, Ptuj, Brežice. Celje in Konjice so vse občine po svojih zastopnikih sporočile okrajnim glavarstvom, da odločno zahtevajo združitev vse slovenske Štajerske z Mariborom in Radgono, vsega slovenskega Prekmurja, vse slovenske Koroške s Celovcem in Beharkom z državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Enake sklepe javljajo tudi avtonomna mesta Maribor, Celje in Ptuj. V občinah, kjer ni proglašen preki sod, so se vršile danes javne manifestacije, pri katerih so se sklenile resolucije v enakem smislu.

Izvoz živil iz Jugoslavije.

LDU. Beograd, 17. Minister za trgovino in industrijo je dovolil izvoz sllv, češpeli, pekmeza in starega krompirja v neomejenih količinah.

Za odpravo draginje.

LDU. Beograd, 17. Ministrski svet je sklenil, osnovati strokovne komisije, ki bodo imele nalogo, proučiti vprašanje, kako bi se mogla omejiti sedanja draginja.

Položaj na Ogrskem.

LDU. Praga, 18. (ČTU.) Madžari so izpraznili mesto Feled. Pred svojim odhodom so razrušili del železniške proge med Feledom in Rimaszbombatom. Pri Szilakovu zbirajo Madžari sveže čete. Na ostalih frontnih odsekih vlada mir.

Pismo Clemenceaua Rennerju.

LDU. St. Germain, 18. (DunkU.) Državni kancelar dr. Penner je dobil danes nastopno pismo iz Pariza, datirano z dne 16. maja: »Gospod predsednik! Čast mi je, naznaniti vam, da bo komite, ki je določen za proučevanje pooblastil in čigar član je predsednik Jules Cambon, ter po en pooblaščenec petih aliranih in asociiranih velesil. Vas sprejel je ponedeljek, dne 19. maja ob 3. uri 15 minut popoldne v pavillonu Henri IV. v St. Germainu. Predsednik Jules Cambon vas bo prosil, da mu izročite pooblastila avstrijske delegacije, ter vam bo predal pooblastilo delegacij, ki zastopajo one države, ki so z Avstrijo v vojnem stanju ali ki so prekinile diplomatske odnose s to državo. Blagovolite, gospod predsednik, sprejeti zagoto-

vilo mojega velespoštovanja, Clemenceau.« Naslov pisma se glasi: Gospodu kancelarju Rennerju, predsedniku avstrijske delegacije, St. Germain.

Kriza na Poljskem.

LDU. London, 17. (DunkU.) »Morning Post« poroča iz Varšave: Paderewski je podal ostavko kot ministrski predsednik. Deželni zbor ostavke ni sprejel. Vzrok krize je dejstvo, ker se je deželni zbor branil podpisati obljubo Paderewskega v Parizu, da se bo ustavila poljska ofenziva.

Prodiranje ruske rdeče armade.

LDU. Moskva, 17. (DunkU.) »Brezžično.« Volno poročilo sovjetske republike: Ukrajinska rdeča armada je prebila rumunsko fronto, prekoračila Dnjestr pri Tiraspolu in zasedla več krajev. Ruska ofenziva v okraju Lugansk napreduje dobro. En polk Origorijevske divizije je prestopil k sovjetskim četam. Deseti polk divizije je bil popolnoma uničen, 700 mož pa je bilo ujetih. Na vzhodni fronti prestopajo k sovjetskim četam celi oddelki.

Svet četvorice.

LDU. Pariz, 17. (Brezžično.) »Echo de Paris« poroča, da je svet četvorice po določitvi ogrskih mej sklenil, določitev skupnih mej med Rumunijo in Čehoslovasko, nadalje onih med Ukrajino, Čehoslovasko in Rumunijo in končno onih med Rumunijo in Jugoslavijo začasno odložiti. Pričakuje se, da bodo neposredna pogajanja med omenjenimi državami prej dovedla do ugodnega uspeha. List pripominja k tej vesti: Dozdeva se, da se je načeloma dosegel sporazum, v zmislu katerega naj se podpira stremeljenje po skupnih mejah med Ukrajino in Čehoslovasko, deloma zato, da se prepreči skupna meja vseh omenjenih držav s Poljsko, deloma pa tudi, da se prepreči morda nameravane korake poljsko-ukrajinske komisije za premirje.

LDU. Pariz, 17. (Brezžično.) »Daily News« poroča, da je svet četvorice včeraj zjutraj v navzočnosti vojaških izvedencev razpravljal o vojaških pogojih za mir z Nemško Avstrijo. Po raznih vesteh bodo ti pogoji slični onim, ki so jih naložili Nemčiji in bodo vsebovali odpravo vojaške obveznosti in zmanjšanje vojske. Baje se namerava zahtevati tudi zatvoritev tvornic za strelivo. Pričakuje se, dostavlja list, da bo v tork ali sredo že mogoče, izročiti predmirovno pogodbo avstrijskim delegatom.

Položaj v Smirni.

LDU. Solun, 17. (DunkU.) V Smirni so se izkrcale čete alirancev. Francozi so zasedli utrdb, Grki najvažnejše mestne dele. Angleži in Italijani pa okoli mesta. V luki se je zadržalo več bojnih ladij alirancev. Turško vlado so obvestili o zasedbi mesta, ki se je izvršila na podlagi člena 7. pogodbe za premirje.

Stavba uslužbencev sueškega prekopu.

LDU. Port Said, 17. (Brezžično.) Vsi uslužbenci sueškega prekopa so stopili v stavko, vsled česar se v paroplovbi pojavljajo zakasnitve.

Po sklepu lista.

Proti Italijanskim nakanam.

Jesenice, 18. Sodežji na Jesenicah so z ozirom na včerajšnji shod sklenili, pobirati takoj podpise proti italijanski oknanciji.

Agitirajte za naše časopise!

Največja slovenska hranilnica!
MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA,
Ljubljana, Prešernova ulica 3,
je imela vlog koncem leta 1918 . . . K 80.000.000—
rezervnega zaklada . . . „ 2.500.000—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.
Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatnemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

To in ono.

* Moister v spanju. V današnji dobi nervoznosti je malo ljudi, ki bi uravnali spanje po svoji volji. O Napoleonu pravijo, da je zaspal, kadar je hotel. Zdal zopet javljajo o nekem švedskem ravnatelju gledališča, ki je bil pravi moister v spanju in je spal kadar je hotel in spal tako dolgo kot je določil. Nekega večera je prišel v malo mesto, dobil v neki gostilni stanovanje in ukazal, naj mu takoj pripravijo posteljo. V sosednji dvorani pa so imeli mestni delavci ples, potem si lahko mislite, kakšno je moralo biti to spanje. Toda to še ni bilo vse. Ravno ob vratih je bil oder za godbo. Ta godba ni bila ravno tihla, a ravnatelj je spal kot zateleban. Vendar ni mogel spati celo noč mirno. »Naenkrat« — tako je pripovedoval drugi dan svojim prijateljem, — »sem začutil, kako me nekdo trese za ramena. Ko se zdramim, vprašam dotičnega, kdaj je in kaj mi hoče. Nato mi je on naznanil, da godci ne morejo igrati, ker jih motim s svojim glasnim smrčanjem«. — Dober »vice«, a glede resničnosti nekoliko težko prebavljiv.

Aprovizacija.

Mast in šoh prodaja vojna prodajalna v Gosposki ulici na nakaznice mestnega magistrata. Cena masti K 26 in špehu K 20 za kilogram.

Za tiskovni sklad »Napreja« smo prejeli: N. N. 64 vin.; Gnezda Alojzij, Ljubljana, 4 K; nabrala sodružica Rakovec 13 K 28 vin.; T. J. 80 vin.; sodrug Tratar Fr. 131 K; nabrano o priliki praznovanja Prvega Maja v Zabukovci; Kužner A. 50 vin.; Gorišč Alojzij, delavec južne železnice v Spodnji Šiški 25 K; na shodu v Laporjah na Štajerskem nabral sodrug Perdan in Jug. srevodnik južne železnice, 43 K; krajevna politična organizacija v Celju 44 K, nabranih pri vselem omizju na Zelenem travniku, ker »Nova Doba« tako pridno agitira, da bi imela še več veselja; skupaj 262 K 22 vin. Prej izkazano 2667 K 10 vin., skupna vsota 2929 K 32 vin.

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik:

Rudolf Golouh.

Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir.

Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilserjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitve v vsenačrte stavbene inženirske stroke. Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Tajnik

so sprejme, ki je dobro izvežban v upravi strokovnega društva, eventualno za agitacijske potrebe. Prednost imajo zlasti oni, ki so dobro poučeni v kemičnih strokah. Prošnje naj se vlagajo pisмено najpozneje do 26. maja na »Orednje društvo kemičnih in sorodnih strok« v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6./II.

Sprejme se takoj

raznašalec

ali

raznašalka

za Ljubljano. — Vsi pogoji se poizvedo v upravi »Napreja«.